

Zondag 25 december 2022 10u Remonstranten Sommelsdijk

Kerstmis

'Ons is een kind geboren'

Voorganger *André Meiresonne*

Muzikale leiding *Sjaliene de Waal*

Bijbellezingen *Janet Parlevliet*

m.m.v.

***Chloë de Waal* (zang)**

***Tygo de Waal* (altviool)**

***Maximiliaan van der Veek* (piano)**

Zangkoor *Cantone*, o.l.v. *Chloë de Waal*

Muzikale ontvangst (Chloë en Tygo de Waal, Maximiliaan van der Veek)

Geistliches Wiegenlied, Johannes Brahms

Die ihr schwebet
Um diese Palmen
In Nacht und Wind,
Ihr heil'gen Engel,
Stillet die Wipfel!
Es schlummert mein Kind.
Ihr Palmen von Bethlehem
Im Windesbrausen,
Wie mögt ihr heute
So zornig sausen!
O rauscht nicht also!
Schweiget, neiget
Euch leis' und lind;
Stillet die Wipfel!
Es schlummert mein Kind.
Der Himmelsknabe
Duldet Beschwerde,
Ach, wie so müd' er ward
Vom Leid der Erde.
Ach nun im Schlaf ihm
Leise gesänftigt
Die Qual zerrinnt,
Stillet die Wipfel!
Es schlummert mein Kind.
Grimmige Kälte
Sauset hernieder,
Womit nur deck' ich
Des Kindleins Glieder!
O all ihr Engel,
Die ihr geflügelt
Wandelt im Wind,
Stillet die Wipfel!
Es schlummert mein kind

Welkom en aansteken van de kaarsen

Aanvangslied Lied 477 Komt allen tezamen

Bemoediging en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt in eeuwigheid
En niet laat varen het werk van zijn handen.
Genade zij ons en vrede zij ons allen.
Amen

Antwoordlied Tot U, Heer, is ons hart gericht

Lied 476 Nu zijt wellekome

Inleiding

U hoort en ziet het al, een kerstdienst vol muziek.

Veel zelf zingen, en luisteren naar jonge mensen die spelen en zingen.

En lezen over de komst van dat kind – het kind dat licht brengt in het duister.

Licht waar we naar verlangen – licht in ons leven, licht in de wereld.

‘Stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw, de hemel en de aarde’?

Of kunnen we, behalve stil wachten, ondertussen ook wat doen?

Vandaar vandaag de vraag: Wat kunnen we zelf doen?

Hoe kunnen we licht brengen in deze wereld?

U hoort wel, best een ernstige dienst.

Het zijn ook ernstige tijden.

Laten we bidden

Gebed van inkeer

Eeuwige,

Wij komen samen

om met elkaar te vieren

...de komst van het licht:

Licht waarnaar we verlangen.

Licht dat we ook zo nodig hebben.

En we vieren de komst van een kind.

...een kind dat we willen verwelkomen.

Een kind dat hier in ons midden nodig is.

We vieren vandaag de komst van nieuw leven.

Leven dat er altijd is, en licht dat altijd weer schijnt.

Soms is het lastig het leven te ervaren, en te waarderen.

Vaak hebben we niet in de gaten dat er licht is, dat het schijnt.

Help ons vanmorgen het licht te zien, en het leven te ervaren.

Ons te verwonderen over het leven dat ons gegeven is.

(En) te bewonderen het kind dat ons geboren is.

Help ons te leven in *verwondering*,

te leven in *bewondering*.

Amen

Lied 478 Komt verwondert u hier, mensen

1. Een schitterend licht

Jesaja 9

1 Het volk dat in duisternis ronddoelt
ziet een schitterend licht.

Zij die in het donker wonen
worden door een helder licht beschenen.

2U hebt het volk weer groot gemaakt,
diepe vreugde gaf U het,
blijdschap als de vreugde bij de oogst,
zij jubelen als bij het verdelen van de buit.

3Het juk dat op hen drukte,
de stok op hun schouder, de staf van de drijver,
U hebt ze verbrijzeld, zoals Midjan destijds.

4Iedere laars die dreunend stampte
en elke mantel die doordrenkt is van bloed,
ze worden verbrand,
ze vallen ten prooi aan het vuur.

5Een kind is ons geboren,
een zoon is ons gegeven;
de heerschappij rust op zijn schouders.

Deze namen zal hij dragen: Wonderbare raadsman,
Sterke God, Eeuwige vader, Vredevorst.

6Groot is de heerschappij en zonder einde de vrede
voor de troon van David en voor zijn koninkrijk;
ze zijn gegrondvest op recht en gerechtigheid
en staan vast voor altijd en eeuwig.

De HEER van de hemelse machten
brengt dit in zijn vurige liefde tot stand.

Overdenking (deel 1)

‘Er is hoop’, zeggen we soms, elkaar bemoedigend. Ook tegen beter weten in. Want als je chronisch ziek of zelfs terminaal bent, is er helemaal geen hoop. En toch, er is hoop, want ‘Het leven gaat door’. Dat zeggen we ook tegen elkaar. Omdat het waar is. Maar om, terwijl er eigenlijk geen hoop is, toch te kunnen zeggen dat het leven doorgaat, is iets nodig. Een besef. Een diep besef... Het besef dat het leven niet over jou gaat. Het gaat niet om ons.

Waarom zou het leven niet over ons gaan? Om u, en u, en u? Het zit misschien net anders dan we vaak denken. Even uitzoomen, het grotere plaatje bekijken. Waar het om gaat in dit leven, is het leven zelf. Het leven *an sich* – om het maar even filosofisch te zeggen. (Het is Kerstmis, dus we halen Kant er maar bij – hij heet niet voor niets Immanuel). Het leven *an sich* ontstijgt ons, als mens – het leven is groter dan wij.

Als mens nemen we deel aan dit leven. We zijn deelnemers. Voor even. Deelnemers op een levensreis. We belanden in een reisgezelschap – dat we niet zelf uitkiezen, en komen op plekken die we niet zelf verzinnen. (Wanneer u mij een halve eeuw geleden had gezegd: ‘En dan ben je, op je 67e, dominee, op Flakkee’, dan had ik hartelijk gelachen. We hebben (of: zijn!?) geboekt voor een ‘Laat je verrassen!’-reis.)

Die levensreis begint, en eindigt ook weer. Dat eerste vinden we heel logisch, het tweede is wat lastiger. Van alles om ons heen vinden we dat komen en gaan volkomen begrijpelijk. We kunnen genieten van de loop van de seizoenen. Zomer, nazomer, herfstkleuren, winterse taferelen (schaatsen in de Havenkom!). Maar de winter van ons eigen, menselijk leven, dat is andere koek.

Begrijpelijk, niemand wil dood. Sterker, nog we zijn doodsbang voor de dood. En terecht, je weet niet wat er gebeurt. Maar iedereen die erbij was, wanneer een ander uiteindelijk rustig heen ging, zal kunnen beamen: het is niets om bang voor te zijn. En toch, we hebben geen zin om te gaan. Nee, natuurlijk niet, we hebben een diepe drang om te leven – en gelukkig maar. De meesten van ons hebben zin om te leven.

En toch, we gaan. Wat dan kan helpen is: proberen te begrijpen dat we hier allemaal nodig zijn. ‘Allemaal nodig?!’ Ja, we zijn allemaal nodig. U bent hier nu nodig. Op deze ochtend, hier in deze kerk, of thuis aan uw scherm. Zonder mensen die meedoen... is er niks aan in deze wereld. Wij vormen elkaars bestaansrecht. We zijn niet alleen op elkaar aangewezen – we hebben elkaar gewoon ook nodig, als mens.

In het er-voor-elkaar-zijn, is ook de zin *van* het leven te ontdekken. (Want) tussen mensen stroomt liefde – liefde, het enige dat werkelijk vervult*. Liefde, meteen ook het lastigste om te beoefenen. Vooral de meest basale vorm ervan, gewoon aardig zijn. En niet soms, of een beetje – nee, gewoon de hele dag aardig zijn. In plaats van aardig. Kijk, nu belanden we bij Jesaja, en zijn noodkreten.

Jesaja beschrijft vrij nauwkeurig een beeld van de ellende die ontstaat wanneer we niet aardig zijn. Wanneer we kortzichtig zijn en ons laten leiden door eigenbelang. Wanneer we bang zijn om tekort te komen en een ander weinig tot niets gunnen. Wanneer we net doen of wat we vergaren ook zelf verdiend hebben. Wanneer we niet door hebben dat we gewoon geluk hebben gehad – wanneer het ons goed gaat.

Wat Jesaja beschrijft is allemaal ellende die mensen elkaar aandoen. Wij dus. Narigheid die helemaal niet nodig is. De grootste ellende ontstaat vanzelfsprekend onbewust. In bijbelse termen: Zonde. Het Oude Testament staat boordevol ellendige voorbeelden. En de grootste zonde? Een ander verantwoordelijk houden voor jouw ongeluk. Een ander de schuld geven van jouw ellende. ‘Uit projecteren’: geen verantwoordelijkheid nemen voor jouw leven; een ander heeft het gedaan (David!)

Uit projecteren? Dat wil zeggen: niet bezig zijn je eigen sores op te lossen, maar je eigen pijn richten op anderen. Onaardig doen. Of erger, naderen onderdrukken en knechten, misbruiken en uitbuiten. Precies waar Jesaja het over heeft – ‘Het juk dat op hen drukte, / de stok op hun schouder, / de staf van de drijver’. Oorlog, waar hij zelf overigens ook niet wars van is, want: ‘Jubelen als bij het verdelen van de buit’. Dat is nou jammer... De profeet Jesaja, net een mens. Net als wij, niemand is vrij van zonde.

Entre le boeuf et l'âne gris (Cantone)

Entre le boeuf et l'âne gris

Dort, dort, dort le petit fils

Mille anges divins, mille séraphins

Volent à l'entour de ce grand Dieu d'amour.

2. Onze redder

Lucas 2 *De geboorte van Jezus*

21In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven. 2Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van Quirinius over Syrië. 3Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats waar hij vandaan kwam. 4-5Ook Jozef ging op weg om zich te laten inschrijven.

Samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was, reisde hij van de stad Nazaret in Galilea naar Judea, naar de stad van David die Betlehem heet, aangezien hij van David afstamde. 6Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, 7en ze bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkelde Hem in doeken en legde Hem in een voederbak, omdat er voor hen geen plaats was in het gastenverblijf.

8Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde. 9Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door de stralende luister van de Heer, zodat ze hevig schrokken. 10De engel zei tegen hen: 'Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen dat grote vreugde betekent voor heel het volk: 11vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de Heer. 12Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in doeken gewikkeld in een voederbak ligt.' 13En plotseling voegde zich bij de engel een groot hemels leger dat God prees met de woorden: 'Eer aan God in de hoogste hemel 14en vrede op aarde voor de mensen die Hij liefheeft.'

15Toen de engelen waren teruggedaan naar de hemel, zeiden de herders tegen elkaar: 'Laten we naar Betlehem gaan om met eigen ogen te zien wat er gebeurd is en wat de Heer ons bekend heeft gemaakt.' 16Ze gingen meteen op weg, en troffen Maria aan en Jozef en het kind dat in de voederbak lag. 17Toen ze het zagen, vertelden ze wat hun over het kind was gezegd. 18Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen hen zeiden, 19maar Maria bewaarde al deze woorden in haar hart en bleef erover nadenken. 20De herders gingen terug, terwijl ze God loefden en prezen om alles wat ze gehoord en gezien hadden, precies zoals het hun was gezegd.

Overdenking (deel 2)

Net als in bijbelse tijden: niet veel verderop is het oorlog. We verlangen naar vrede. Vrede en gerechtigheid. Wat is het lastig om dat voor elkaar te krijgen. We verlangen naar iemand die ons vrede komt brengen. Dat is de blijde boodschap van de engel aan de herders: 'Vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de messias, de Heer.' We verlangen naar (I)emand die ons voor ons uitgaat, iemand die vrede op aarde brengt.

Maar ja, als de herders dan vertellen over die vredevorst, dan wordt het toch lastig: 'Allen die het hoorden stonden verbaasd over wat de herders tegen hen zeiden.' Het is ongelofelijk, we verlangen naar een leven zonder gedoe, zonder oorlog – maar als iemand zegt: 'Gaan we doen, het komt eraan', dan kunnen we het niet geloven. Begrijpelijk, want we kennen onszelf – en we weten dat we dan zelf aan de bak moeten.

Zelf aan de bak? Voederbak zeker! Daar hebben we Jezus toch voor? Die komt ons toch verlossen? Die gaat straks toch sterven voor onze zonden, zodat wij daarvan verlost zullen zijn? Hij is toch de aangekondigde redder? De beloofde verlosser? Messias enzo? Nou, 'dacht van niet'. De komst van Jezus is eigenlijk bijzonder irritant. Hij komt ons namelijk laten zien... hoe wij onszelf kunnen redden.

Jezus laat zien hoe wij *kunnen* leven. En dat bekoopt hij met zijn eigen leven. Want, lang verhaal kort: hij is zo verrekte aardig dat mensen hem wel kunnen schieten. Bovendien houdt hij niet op om mensen een spiegel voor te houden. 'Wie van u zonder zonde is, werpe de eerste steen!', is wel de meest ergerlijke. Hou op over anderen te oordelen, zolang je je eigen shit niet hebt opgelost – dat is wat hij zegt.

Je eigen shit? Neem nou de grootste ellende in het nieuws. Om te beginnen meestal mannen. Mannen die bang zijn hun macht te verliezen. Of we het nou hebben over de ayatollahs in Iran, of over Poetin en zijn kliek in het Kremlin: bange mannen. Maar laten we het dichterbij huis beginnen. En ons onderzoek uitbreiden naar onwetendheid (zoals in het kerkblad): 'Al het slechte komt voort uit onwetendheid'.

Neem nou racisme. Niemand zal zichzelf een racist noemen. Zwarte mensen hebben ons de afgelopen jaren geleerd dat je een racist kunt zijn, zonder dat je het door hebt. Een onbewuste racist, net zo erg. Maar wat is nou een racist? Een racist is iemand die een ander minder acht (minacht) vanwege diens uiterlijk. Je stelt jezelf boven iemand. Jij bent beter, machtiger ook – en mag de ander knechten.

In ons denken zit heel veel superioriteit ingebakken. Gewoon omdat we in het Westen zijn geboren en opgegroeid. Wij zijn de baas. Wij weten hoe het moet. Waar zou de wereld zijn zonder ons? We denken vanuit onszelf. We hebben moeite om ons voor te stellen dat een ander anders kan denken over het leven. Sterker nog, erger ook, we hebben moeite ons in te leven in andermans gedachten en gevoelens.

Dus wanneer een ander met zoveel woorden zegt: 'Ik heb er last van dat je zo tegen mij doet', kunnen we nogal eens onze schouders ophalen. Of wanneer een ander zegt: 'Au, dat doet mij pijn!', kunnen we verbaasd, en ook afhoudend reageren. Maar de wereldvrede komt pas dichterbij wanneer we elkaars pijn serieus nemen. En dat kan betekenen dat we excuus moeten aanbieden. En ons leven aanpassen.

Het meest hoopgevende, de afgelopen jaren, vond ik de Toeslagenaffaire. Ja, de Toeslagenaffaire. Niet vanwege de inhoud (integendeel!), maar vanwege het feit dat er zoveel over te doen is. Niet lang geleden zou dit geen item zijn geweest. Maar inmiddels *kan* het gewoon niet meer: mensen structureel en systematisch discrimineren. Die hebben we veroverd, dat heet vooruitgang.

Maar dominee, wanneer wordt het nou kerstmis? Nou, heel simpel. Het wordt kerstmis wanneer we gaan begrijpen... dat er helemaal geen verlosser komt. Er wordt geen Messias geboren. En zeker niet uit een maagd. Vergeet het maar. We zijn aan onszelf overgeleverd. Maar, we staan er niet alleen voor. We hebben elkaar. Het is misschien suf en duf om te zeggen, maar 'elkaar is alles wat we hebben'.

Hoe kunnen genoeg hebben aan elkaar? Daar gaan we het zo over hebben. Eerst Cantone. Samen zingend, over dat kind, liggend in een kribbe, in die stal.

Born In a Stable (Cantone)

Born in a stable

Music: Traditional
Lyrics: Tom Parker / Amy Vanmeenen
Arr.: Tom Parker

SATB

A

1. Born in a sta - ble, the Son of man from heav'n a - bove des - cen - ded, to
2. Born in a sta - ble, three eas - tern kings have tra - velled far to see Him, a
3. Born in a sta - ble, the Son of God, the Lord of all cre - a - tion, was

earth on Christ - mas day. While Beth - le - hem was slee - ping, the an - gels watch were
star to show the way. And guar - ding them from dan - ger, it let them to a
born on Christ - mas day. While all the world was slee - ping, the an - gels watch were

kee - ping, his mo - ther gent - ly wee - ping, sweet
man - ger, they saw the ho - ly stran - ger, and
kee - ping, and Ma - ry gent - ly wee - ping, sweet

tears of joy, to see the In - fant ly - ing there.
fell down on their knees, to wor - ship Christ the Lord.
tears of joy to see the in - fant ly - ing

there sweet tears of joy, to see the In - fant ly - ing there.

3. Kind van God

Johannes 1 *Het Woord is mens geworden*

1In het begin was het Woord, het Woord was bij God en het Woord was God. 2Het was in het begin bij God. 3Alles is erdoor ontstaan, zonder het Woord is niets ontstaan van wat bestaat. 4In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen. 5Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

6Er kwam iemand die door God was gezonden; hij heette Johannes. 7Hij kwam als getuige, om van het licht te getuigen, opdat iedereen door hem zou geloven. 8Hij was niet zelf het licht, maar hij was er om te getuigen van het licht: 9het ware licht, dat ieder mens verlicht en naar de wereld kwam.

10Het Woord was in de wereld, de wereld is door Hem ontstaan en toch kende de wereld Hem niet. 11Hij kwam naar wat van Hem was, maar wie van Hem waren hebben Hem niet ontvangen. 12Wie Hem wel ontvingen en in zijn naam geloven, heeft Hij het voorrecht gegeven om kinderen van God te worden. 13Zij zijn niet op natuurlijke wijze geboren, niet uit lichamelijk verlangen of uit de wil van een man, maar uit God.

14Het Woord is mens geworden en heeft in ons midden gewoond, vol van genade en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader. 15Van Hem getuigde Johannes toen hij uitriep: ‘Hij is het over wie ik zei: “Die na mij komt is meer dan ik, want Hij was er vóór mij!”’ 16Uit zijn overvloed hebben wij allen opnieuw genade ontvangen: 17de wet is door Mozes gegeven, genade en waarheid zijn met Jezus Christus gekomen.

18Niemand heeft ooit God gezien, maar de enige Zoon, die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust, heeft Hem doen kennen.

Overdenking (deel 3)

Elkaar is alles wat we hebben. Waarom durf ik dat te zeggen? Omdat ik geloof. Ik geloof... in ons – in ons mensen, stuk voor stuk. Ik geloof dat we het kunnen, in vrede met elkaar leven. Ik geloof in een wereld met steeds meer gerechtigheid. En ik word in mijn geloof bevestigd, omdat steeds meer onrecht aan de kaak wordt gesteld*. Je komt er steeds minder mee weg, wanneer je narigheid uithaalt.

Bijvoorbeeld. Wat Poetin, in naam van Rusland, uitvreet in Oekraïne? Wat de ayatollahs aanrichten in Iran? (Om maar een paar dingen, vanuit ons westers vrijheidsperspectief, te noemen.) Kan echt niet meer. Andersom, dat Mark Rutte inmiddels durft te gaan voelen dat ons koloniale verleden (dat ons rijk heeft gemaakt) nogal pijnlijk was (en is!) voor veel mensen? Een nieuwe werkelijkheid.

We worden ons steeds meer bewust van wat niet kan. ‘Dat doe je niet!’ is op steeds meer zaken van toepassing. Sommige mensen worden daar ontzettend sacherijng van. ‘Mag er dan helemaal niks meer?!’ Nee, niet als een ander daar last van heeft. ’s Winters je houtkachel stoken, bij windstil weer. Of erger, wanneer je een ander daarmee pijn doet. Iemand ‘een bruintje’ noemen. Nee, kan echt niet meer.

‘Maar ik bedoel het toch niet naar?!’ Nee, dat geloven we graag. Maar daar gaat het niet om. Het wordt pas kerstmis wanneer we een ander werkelijk serieus nemen – dus tot ons door durven laten dringen hoe een ander zich voelt. Dus je niet verdedigen, wanneer een ander zich onheus bejegend voelt – door jou. Maar durven zeggen: ‘Sorry, ik snap het gewoon niet. Leg het me alsjeblieft uit.’

We lezen net: ‘Het Woord is mens geworden en heeft in ons midden gewoond, vol van genade en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader.’ Enige relativering is ook hier op zijn plaats. Dat is het verhaal, we leven nu tweeduizend jaar later. Jezus belichaamde de liefde waartoe een mens in staat is. Jezus belichaamde een ideaal – van vrede en gerechtigheid.

De komst van Jezus is de verbeelding van een volgende stap in onze ontwikkeling: ‘De wet is door Mozes gegeven, genade en waarheid zijn met Jezus Christus gekomen.’ Het is niet meer genoeg om ons aan de wet te houden. Jezus had daar ellenlange discussies over met de schriftgeleerden. Hij zag dat rigide toepassing van goedbedoelde regels tot onmenselijke uitkomsten leiden*. (Toeslagen-affaire!)

‘Genade en waarheid’ zijn relatieve begrippen. Net als recht en onrecht. Die verschuiven. We worden ons steeds meer bewust van wat we uitspoken – over de volle breedte van de mensheid. Dat is vooruitgang. Ik vermoed, beter: ik hoop, dat Jezus zelf, lezend in het evangelie naar Johannes, zou zeggen: ‘Die enige Zoon, die zelf God is, die aan het hart van de Vader rust? Lieve mensen, dat zijn we allemaal!’

Allemaal?! Ja, we zijn allemaal kinderen van God. Geschapen met een bewustzijn – een weten van goed en kwaad. Ieder mens weet wat oké is, en wat niet. Natuurlijk, er zijn veel beschadigde mensen (zijn we niet allemaal beschadigd?!), maar ten diepste weten we allemaal hoe we in vrede en liefde kunnen leven. Ook Thierry Baudet – al kost het misschien moeite om ons dat voor te stellen. Net als Scrooge.

Kerstmis is het feest van mededogen. Mededogen met onszelf. Mededogen, over onze onwetendheid: dat we als mensen maar wat aan rommelen, aan rotzooien – en de een nog meer dan dan de ander. En dan –in die wetenschap over onze onwetendheid– niet oordelen, niet boos worden, niet erop slaan, maar vragen: ‘Joh, wat is er?’* Durven gaan zitten en vragen: ‘Hoe’sst mit joe?’

Het goede nieuws is: we zijn toegerust om liefde te geven, en liefde te delen. Net als dat kerstkind. We zijn allemaal kerstkinderen! We hebben allemaal een hart – en dat hart kunnen we laten uitgaan. En dan niet alleen naar lieve mensen die je goed kent en vertrouwt. (Al geef ik toe, dat is ook al een hele kunst. Je liefde laten blijken aan wie je lief is – open durven zijn, laten merken hoeveel je van iemand houdt.)

Nee, je hart ook laten uitgaan naar mensen die verder van je af staan. Waarvan je denkt, wat hebben we daar nou? Waar je misschien zelfs een beetje bang voor bent. Wees moedig, onvervaard en onversaagd. Wees een tovenaer. Tover een glimlach op iemands gezicht – door zelf naar die ander te glimlachen. Probeer maar, het werkt.

Doe wat het kerstkind doet: Straal. Geef licht. Deel liefde uit. Durf aardig te zijn. Al is het maar voor een dag. Dan heb je, dan hebben we, een fijne kerst.

Amen

Give us Lord (Cantone)

Give us Lord ev'ry brand new day.
Bring us Lord all your light on our way.
Tell us Lord ev'ry year of the birth of your son.
Let us be part of the light in the world that he begun.

If there is hope, will you give us a sign here and now in the night.
Send us a star or an angel a glimpse of your might

Open your hearts for the future ahead help us hope let us feel
Morning is there after darkness tomorrow is real

Laten we bidden

Voorbeden, stil gebed, Onzevader

Eeuwige,

Leer ons in vrede te leven.

Ons in een ander te verplaatsen.

De ander te vragen: 'Hoe is het nou voor jou?'

Help ons om onszelf voor even opzij te zetten.

Help ons om niet bang te zijn tekort te komen.

Help ons om ons niet tekort gedaan te voelen.

Help ons om ons eigen licht te laten schijnen.

Om te stralen als kinderen – als kinderen vol licht en leven.

Te geloven dat het leven goed is – ook al gaat het anders dan we willen.

Help ons om ons open te stellen voor het licht en het leven.

Leer ons te genieten van wat er is, aan licht en leven.

Altijd meer dan we denken, in de gaten hebben.

Leer ons dankbaar te zijn voor het licht en het leven dat we delen.

Om ons over te geven aan het leven.

Te leven in het licht.

Wij bidden voor iedereen die bang is –

Bang om liefde te delen – voor iedereen die zich afsluit.

Wij bidden voor iedereen die opgesloten zit in zichzelf –

voor iedereen die er niet uit komt, niet weet aan te sluiten.

Wij bidden dat wij de moed hebben om uit te reiken –

te reiken naar het licht dat er is voor ons allemaal.

Wij bidden voor iedereen die er vanmorgen hier fysiek niet bij kan zijn,
en toch met ons verbonden is, hoe dan ook: ...

In stilte willen we bidden.

Uitspreken waar niemand iets mee te maken heeft.

Ons hart luchten, omdat we weten dat er naar ons geluisterd wordt.

[...]

Al onze gedachten en gebeden komen samen

in de woorden die ons kunnen dragen

als we het niet meer weten.

Woorden van alle tijden en plaatsen.

Onze Vader,

die in de hemelen zijt,

uw naam worde geheiligd;

uw Koninkrijk kome;

uw wil geschiede,

gelijk in de hemel als ook op de aarde.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

en vergeef ons onze schulden,

gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren;

en leid ons niet in verzoeking,

maar verlos ons van de boze.

[Want van U is het Koninkrijk

en de kracht en de heerlijkheid

in der eeuwigheid.]

Amen.

Glorie, want deze nacht (Chloë de Waal)

Glorie glorie want deze nacht
Is Hij geboren zo lang verwacht
Kijk in je hart en zoek Zijn licht
Daar voel je ook Zijn kracht

Glorie glorie want deze nacht
Is Hij geboren zo lang verwacht
Nu maken wij een nieuwe start
Nu Zijn licht op ons schijnt En Zijn liefde er is in ons hart

Hij kwam hier voor alle mensen
Niemand die Hij niet ziet staan
En door Zijn licht en Zijn liefde gered
Willen wij nooit meer bij hem vandaan

Hij onze hoop onze redding
Hij brengt ons naar 't licht uit de nacht
Hij is er voor jou en voor iedereen
Als je je overgeeft aan zijn [kracht]

Mededelingen en collecte (Bram)

Slotlied Lied 487 Eer zij God in onze dagen

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof
in een leven van liefde, een leven in vrede, een leven in het licht.
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,
Haar taak in deze wereld, met haar noden
En gaan wij dan van hier naar ons huis, de vreugde van het kerstfeest in,
Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede ons.
De Heer doe zijn aangezicht over ons lichten en zij ons genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over ons en geve ons vrede.

(gezongen) Amen

Uitgangslied *Ere zij God*